

Witold Sokała

Uniwersytet Jana Kochanowskiego

witold.sokala@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-2851-9977>

Rumuńskie służby specjalne w obliczu zagrożeń hybrydowych ze strony Federacji Rosyjskiej – uwarunkowania i wybrane przejawy aktualnej aktywności

Wprowadzenie

Państwa Unii Europejskiej, zwłaszcza te tworzące tzw. wschodnią flankę Sojuszu Północnoatlantyckiego, są od dłuższego czasu szczególnie narażone na wrogie oddziaływania ze strony Federacji Rosyjskiej, prowadzone poniżej progu otwartej wojny – określane często jako działania hybrydowe. Wspólnym mianownikiem wielu definicji tego pojęcia, dostępnych w dokumentach i w piśmiennictwie fachowym, jest wskazanie na skoordynowany charakter różnorodnych aktywności, obejmujących zazwyczaj równoczesną manipulację informacjami, cyberataki, szkodliwe wpływy gospodarcze lub wymuszenia ekonomiczne, tajne zabiegi polityczne, np. dążące do destabilizacji systemu i polaryzacji postaw, a w konsekwencji nawet do przejęcia władzy przez osoby i organizacje sprzyjające podmiotowi atakującemu, represyjną dyplomację, groźby użycia sił zbrojnych, a także akty dywersji i terroryzmu, nierzadko realizowane pod tzw. fałszywą flagą, czyli w sposób umożliwiający zrzućcenie odpowiedzialności na inne podmioty¹. Siłą rzeczy

¹ Zob. szerzej na ten temat – zwłaszcza w kontekście identyfikacji zagrożeń hybrydowych i przeciwdziałania im przez instytucje Unii Europejskiej – portal informacyjny Rady Europejskiej/

– służby specjalne, ze szczególnym uwzględnieniem wywiadu i kontrwywiadu, stają się w zakresie działań hybrydowych zarówno głównym narzędziem ofensywy, jak i obrony.

Wieloaspektowe badanie charakteru tych oddziaływań, a także metod obrony przed nimi stało się więc nie tylko ciekawym obszarem działalności naukowej – ma również dla polityki państw naszego regionu istotny walor praktyczny. Rumunia natomiast jako przedmiot analizy w tym zakresie jest interesująca przynajmniej z dwóch powodów.

Po pierwsze – pomimo aktualnego braku granicy lądowej z Federacją Rosyjską tradycyjnie stanowi państwo newralgiczne dla rosyjskiej polityki bezpieczeństwa, zarówno w jej aspekcie ofensywnym jak i defensywnym, gdyż potencjalna kontrola nad rumuńskim terytorium zabezpiecza zachodnie wybrzeża istotnego dla Moskwy akwenu Morza Czarnego (w tym: blokuje dogodny korytarz ewentualnego tranzytu do Europy kaspijskich surowców energetycznych, konkurencyjnego wobec dostaw z Rosji), umożliwia Rosjanom projekcję siły dalej na Bałkany i ku strategicznym cieśninom prowadzącym na Morze Śródziemne, a także wiąże się z kontrolą niebagatelną, rumuńskich złóż ropy i gazu. W ostatnich latach doszły do tego nowe aspekty: znacząca obecność w Rumunii sił NATO (w tym amerykańskich, włącznie z elementami „tarczy antyrakietowej” Stanów Zjednoczonych) oraz wejście przez to państwo w rolę potencjalnej „głębi strategicznej” dla Ukrainy, poddawanej rosyjskiej agresji militarnej². Wzrosła w związku

Rady Unii Europejskiej <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/hybrid-threats/#what>, „Zagrożenia hybrydowe” [dostęp: 17.10.2025]. Analogicznie, odnośnie do NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_156338.htm, „Countering hybrid threats” [dostęp: 17.10.2025].

Ogólny opis zagrożeń hybrydowych został też zawarty w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rumunii na lata 2015–2019: https://csat.presidency.ro/files/documente/Ghid_SNApT_2015-2019_CSAT_14425ro.pdf [dostęp: 17.10.2025]. Zob. ponadto: A. Popescu, T. Dobre, *Defining Hybrid Warfare. The Russian Experience: An Analysis of Propaganda Mechanisms and Their Importance in Developing Foreign Policy*, „Romanian Intelligence Studies Review” 2020, no. 23, s. 65–88; A. Gruszczak, *Hybrydowość współczesnych wojen – analiza krytyczna*, [w:] *Asymetria i hybrydowość – stare armie wobec nowych konfliktów*, red. W. Sokała, B. Zapała, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2011, s. 9–17; W. Jakubczak, *Działania hybrydowe elementem polityki Federacji Rosyjskiej – cyberataki, wojna informacyjna i nielegalna migracja*, [w:] *Wojna Federacji Rosyjskiej z Zachodem*, red. M. Banasik, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2022, s. 149–162 oraz J. Keplin, *Działania hybrydowe jako niewidzialne zagrożenia*, [w:] *Wojna Federacji Rosyjskiej z Zachodem*, red. M. Banasik, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2022, s. 163–186.

² O wpływie tych czynników na ewolucję relacji rumuńsko-rosyjskich w sferze bezpieczeństwa – zob. np. J. Pieńkowski, *Rumunia wobec rosyjskiej inwazji na Ukrainę*, „Komentarz PISM”, 4 III 2022, nr 37, <https://www.pism.pl/publikacje/rumunia-wobec-rosyjskiej-inwazji-na-ukraine> [dostęp: 17.10.2025]; A. Sobják, P. Szymański, *Wybory i geopolityka: nowe uwarunkowania stosunków rumuńsko-rosyjskich*, „Biuletyn PISM”, 7 XI 2014, nr 117(1229).

z tym rosyjska determinacja do wywierania na Rumunię wrogiej presji, mającej docelowo wyrwać to państwo z zachodniej wspólnoty politycznej i wojskowej, a przynajmniej poważnie je osłabić; wzrosło też znaczenie sąsiedniej (mocno z Rumunią powiązanej) Mołdawii oraz separatystycznego regionu Naddniestrza³.

Po drugie – mimo oczywistych różnic w sytuacji Rumunii i Polski występują także znaczące podobieństwa, zwłaszcza w kontekście pewnych słabości instytucjonalnych obu państw, a także strategii rosyjskiej oraz intensywności podejmowanych przez Federację Rosyjską działań hybrydowych. To zaś sprawia, że analiza tych działań oraz adekwatności zachowań rumuńskich służb specjalnych w ich obliczu, nawet w ujęciu przyczynkarskim, może stanowić atrakcyjny punkt odniesienia dla oceny i programowania polskiej polityki bezpieczeństwa w tym kontekście. Tymczasem problematyka rumuńska, szczególnie w przedmiotowych aspektach, niestety wciąż relatywnie rzadko jest obecna w naszym dyskursie naukowym. Tylko częściowo wypełniają tę lukę opracowania dotyczące polityki bezpieczeństwa Rumunii w bardziej ogólnym ujęciu, bez wyraźnego wyodrębnienia zagadnień hybrydowych i funkcjonowania służb specjalnych⁴. Ta konstatacja stanowi uzasadnienie celowości podjęcia badań przedmiotowej tematyki oraz prezentacji ich rezultatów, przede wszystkim odnośnie do sytuacji współczesnej, czyli już po pełnoskalowej agresji rosyjskiej na Ukrainę – który to akt spowodował fundamentalną, jakościową zmianę w regionalnym środowisku bezpieczeństwa.

Uwagi metodologiczne

Na tle opisanych uwarunkowań autor, opierając się na paradygmacie konstruktywistycznym, postanowił poszukać odpowiedzi na pytania o: 1) najistotniejsze oddziaływania hybrydowe we współczesnych relacjach rosyjsko-rumuńskich; 2) najważniejsze elementy wpływające pozytywnie lub negatywnie na skuteczność rumuńskich służb specjalnych w przedmiotowym zakresie.

³ Zob. A. Dobre, *Războiul cognitiv al Federației Ruse – Butoiul cu pulbere din inima Republicii Moldova*, „Intellstud” 2025, nr 1, s. 155–166. Tło historyczne problemu oraz główne uwarunkowania strategiczne – zob. K. Całus, *W cieniu historii. Stosunki rumuńsko-mołdawskie*, OSW, Warszawa 2015. Ekspercka analiza aktualnej (tj. po wyborach w Rumunii i w Mołdawii w 2025 roku) sytuacji pod kątem bezpieczeństwa: M. Bruszewski, „Naddniestrze w UE”. *Reintegracja czy wojna?* [Analiza], „Defence24”, 1 X 2025, <https://defence24.pl/wojna-na-ukrainie-raport-specjalny-defence24/naddniestrze-w-ue-reintegracja-czy-wojna-analiza> [dostęp: 17.10.2025].

⁴ Zob. np. K. Całus, A. Michalski, J. Nowinowski, J. Tarociński, współpr. J. Gotkowska, *Rumunia, Bułgaria i Turcja w regionie Morza Czarnego: więcej współpracy?*, „Komentarze OSW”, 26 VI 2025.

Podobnie jak wszelkie inne badania nad problematyką wywiadu i kontrwywiadu – zwłaszcza w ujęciu współczesnym – niestety także i te natrafiają na istotną trudność w postaci niemal absolutnego braku dostępu do wiarygodnych i wyczerpujących dokumentów, wytwarzanych przez właściwe instytucje państwowe. Badacz jest więc skazany przede wszystkim na: 1) oficjalne komunikaty, zazwyczaj lakoniczne, a niekiedy intencjonalnie dezinformujące odbiorców; 2) analizy eksperckie (także wyspecjalizowanych dziennikarzy), co prawda nierzadko oparte na rzetelnej, „insajderskiej” wiedzy z nieujawnianych źródeł osobowych, ale też mogące być elementem celowej gry (dez)informacyjnej; 3) opracowania naukowe, co prawda rzadko odnoszące się bezpośrednio do analizowanych przypadków i problemów, ale (przy odpowiedniej selekcji i krytycznym wykorzystaniu) przynajmniej pomagające w zrozumieniu pewnych uniwersalnych mechanizmów działania zainteresowanych państw oraz ich służb wywiadu i kontrwywiadu, co w połączeniu z kompetencją w zakresie „czytania między wierszami” innych źródeł daje szansę na wyciąganie prawidłowych wniosków⁵.

Niemniej prowadząc badania w tym zakresie – oraz czytając ich rezultaty – nieodmiennie należy mieć „w tyle głowy” refleksję płk. dypl. Wincentego Bąkiewicza, że zajmowanie się (z zewnątrz) działaniami służb specjalnych jest zasadniczo pozbawione sensu, gdyż „nigdy nie dojdzie się do tego, jak tam było naprawdę. Są to niekiedy sprawy zbyt tajne, żeby na bieżąco zostawiać po nich ślad w dokumentach lub uświadamiać zbyt wiele osób. W niektórych sprawach zaledwie paru ludzi wie, jaki był przebieg wypadków w rzeczywistości, ale i oni nawet nie zdołaliby udowodnić swoich wiadomości, szczególnie po pewnym czasie”⁶.

Przyjmując tę przestrożę z należytą pokorą, ale mimo to nie rezygnując z prób naukowej analizy działań służb wywiadu i kontrwywiadu, autor postanowił

⁵ Szerzej na temat metodologii tzw. *intelligence studies*, zob. np. A. Gruszcak, *Studia wywiadowcze jako poddyscyplina nauk o bezpieczeństwie: kierunki rozwoju*, [w:] *Bezpieczeństwo. Dyscyplina nauki wobec funkcjonowania państwa*, red. R. Skarżyński, E. Kuzelewska, Agencja Wydawnicza Ekopress, Białystok 2018, s. 65–84; M. Herman, *Potęga wywiadu*, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 2002; A. Mania, *Analizy wywiadu – dyscyplina naukowa in statu nascendi*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2017, t. 14, nr 3 oraz M. Minkina, *Sztuka wywiadu w państwie współczesnym*, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 2014, zwł. s. 17–20.

⁶ W. Bąkiewicz, przed 1939 rokiem kierownik Samodzielnego Referatu „Rosja” w Wydziale Ewidencji i Studiów Oddziału II Sztabu Głównego, w czasie II wojny światowej m.in. szef wywiadu II Korpusu Polskich Sił Zbrojnych. Cyt. za: P. Olstowski, *Wokół roli Oddziału II Sztabu Generalnego WP w sowieckiej operacji dezinformacyjnej „Trust”. Refleksje na marginesie książki Marka Świerczka, „Europa Orientalis. Studia z dziejów Europy Wschodniej i państw bałtyckich”* 2020, nr 11, s. 301.

oprzeć się głównie na metodach jakościowych: na krytycznej analizie treści (dokumentów oficjalnych, opracowań naukowych i materiałów wytwarzanych przez media, zwłaszcza wyspecjalizowane w problematyce bezpieczeństwa), uzupełniając ją w miarę możliwości obserwacją uczestniczącą (w ramach aktywności eksperckiej i dziennikarskiej) oraz wywiadami pogłębionymi (w tym z byłymi oficerami rumuńskich służb specjalnych). Rezultaty tych ostatnich z oczywistych względów nie mogły być zacytowane bezpośrednio, ale miały wpływ zarówno na dobór analizowanych elementów, jak i na formułowane roboczo pytania i hipotezy badawcze oraz wnioski. Co do materiałów cytowanych – z uwagi na zamiar przybliżenia problematyki przede wszystkim polskiemu odbiorcy, ilekroć było to możliwe, autor odwołuje się do publikacji dostępnych w języku polskim, natomiast tam, gdzie było to niemożliwe lub istniało ważne merytoryczne uzasadnienie, przywoływane są dokumenty i źródła w innych językach, w tym w języku rumuńskim.

Rosyjska doktryna i praktyka działań hybrydowych a polityka bezpieczeństwa Rumunii

„Wojna hybrydowa” i „zagrożenia hybrydowe” jako konstrukty teoretyczne mają genezę przede wszystkim zachodnią. Rosjanie natomiast, wykorzystując własne, specyficzne doświadczenia z czasów carskich i radzieckich, a także adaptując dorobek autorów z państw NATO, rozwinęli koncepcję występującą w literaturze zazwyczaj jako „doktryna Gierasimowa”⁷ lub (jeszcze szerzej) jako „wojna nowej generacji”⁸. W pewnym uproszczeniu, odchodzą oni od traktowania opisanych we „Wprowadzeniu” elementów działania hybrydowego jako zamkniętej całości, sięgającej tylko do umownego „progu otwartej wojny”

⁷ Od nazwiska gen. Walerija Gierasimowa, który w 2013 roku, jako niedawno mianowany szef Sztabu Generalnego Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej, wygłosił referat oraz opublikował artykuł zawierający zręby tej koncepcji. Jest to jednak nazwa myląca – Gierasimow zagregował jedynie tezy występujące w piśmiennictwie od dawna. Tłumaczył to nawet amerykański analityk Mark Galeotti, który jako pierwszy użył tego terminu – mimo to pojęcie nadal funkcjonuje w powszechnym obiegu; zob. M. Galeotti, *I'm Sorry for Creating the 'Gerasimov Doctrine'*, <https://foreignpolicy.com/2018/03/05/im-sorry-for-creating-the-gerasimov-doctrine/> [dostęp: 17.10.2025].

⁸ Zob. m.in. J. Bērziņš, *Not 'Hybrid' but New Generation Warfare*, [w:] *Russia's Military Strategy and Doctrine*, red. G.E. Howard, M. Czekał, The Jamestown Foundation, Washington 2019, s. 157–184. Także (wraz z szeroką bibliografią tematu): P. Mickiewicz, D. Kacprzycki, *Od „konfliktu hybrydowego” do działań konwencjonalnych? Koncepcja oddziaływania militarnego Rosji, ze szczególnym uwzględnieniem zmian po 2018 roku*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2021, nr 25(13), s. 11–30, https://abw.gov.pl/ftp/foto/Wydawnictwo/PBW/pbw25/1_Mickiewicz_Kasprzycki_PBW_25-2021.pdf [dostęp: 17.10.2025].

– przeciwnie, działania wojskowe traktują jako równoprawny człon tej samej strategii. Dotyczy to różnych ich form: od ograniczonych co do skali działań sił specjalnych, poprzez pełnoskalowe działania konwencjonalne, aż po ewentualną eskalację nuklearną oraz działania militarne w przestrzeni kosmicznej. Jest to szeroko opisane w rosyjskich dokumentach państwowych i w jawnych źródłach – Rosjanie ewidentnie traktują upublicznienie tych koncepcji jako element presji psychologicznej i politycznej na potencjalnych przeciwników. To zresztą nie tylko słowa – poszczególne komponenty działań, o których tu mowa, dość łatwo zaobserwować w praktyce, nie tylko wobec państw Europy.

W tej sytuacji rumuńskie czynniki decyzyjne oraz środowiska eksperckie od dawna dobrze zdają sobie sprawę, jakiego rodzaju działania Federacja Rosyjska może podjąć przeciwko ich państwu⁹ i jakie działania obronne powinny być w związku z tym podejmowane¹⁰. W pewnym stopniu znajduje to odzwierciedlenie w oficjalnych dokumentach i stanowiskach: np. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego na lata 2020–2024¹¹, przedłożona parlamentowi przez prezydenta Klausa Iohannisa i zatwierdzona przez obie izby zdecydowaną większością głosów¹², oprócz potwierdzenia generalnie proamerykańskiej i proeuropejskiej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, po raz pierwszy od obalenia w Rumunii rządów komunistycznych bardzo wyraźnie wskazała na Rosję jako na źródło głównych zagrożeń. Notabene, spotkało się to z ostrą reakcją dyplomatyczną Federacji Rosyjskiej, w odpowiedzi na którą rumuńskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych wezwało ambasadora Rosji i poinformowało go, że „określenia dotyczące Rosji w strategii [...] nie powinny być zaskoczeniem, ponieważ ich obecność to efekt dobrze znanych działań strony rosyjskiej w regionie”¹³.

Warto zaznaczyć, że w momencie finalizowania prac nad niniejszym tekstem prace nad nową wersją „Strategii” wciąż trwały. Zgodnie z konstytucją każdy nowo wybrany prezydent jest bowiem zobowiązany przekazać projekt

⁹ Zob. np. analizę zmian w uwarunkowaniach środowiska bezpieczeństwa Rumunii, zawartą w: C. Barna, V. Nicula, *Prioritizarea riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale a României. O perspectivă transversală 2013–2020*, „Romanian Intelligence Studies Review” 2020, no. 23, s. 117–149, a także: I. Rotari, *The Most Persistent Narratives of the Kremlin’s Propaganda Towards Romania in the First Year of the Russo-Ukrainian War*, „Res Historica” 2023, nr 56, <https://journals.umcs.pl/rh/article/view/15453/11173> [dostęp: 17.10.2025].

¹⁰ Zob. C. Grace, J. Huang, J.M. Keagle, *A Call to Action: Responding to Russian Hybrid Warfare*, „Romanian Intelligence Studies Review” 2020, no. 23, s. 172–191.

¹¹ *Strategia de Securitate Națională a României 2020/24*, pełny tekst: <https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2015/03/SSNR1.pdf> [dostęp: 17.10.2025].

¹² 311 głosami za, przy 4 przeciw i 38 wstrzymujących. Zob. szerzej: K. Całus, *Nowa strategia bezpieczeństwa Rumunii*, „Analizy OSW”, 15 VII 2020, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2020-07-15/nowa-strategia-bezpieczenstwa-rumunii> [dostęp: 17.10.2025].

¹³ *Ibidem*.

stosownego dokumentu parlamentowi w ciągu sześciu miesięcy od chwili objęcia urzędu, czyli w przypadku Nicușora Dana – najpóźniej do 26 XI 2025 roku. Już wcześniej uchylił on jednak rąbka tajemnicy, oświadczając w wywiadzie telewizyjnym, że zaktualizowana „Strategia” będzie zawierać „dwie główne zmiany dla Rumunii: korupcję i wojnę hybrydową” (brak odniesienia do problematyki korupcyjnej w poprzednim dokumencie był powodem krytyki środowisk niezależnych i wstrzymania się od głosu przez część parlamentarzystów). Oba zakresy zagadnień prezydent Dan wprost powiązał przy tej okazji z wrogą aktywnością rosyjską: cyberataki, działania dezinformacyjne i wpływ na media społecznościowe bezpośrednio, kwestie korupcyjne zaś – pośrednio. Wskazał przy tym, że „frontalny atak na zjawisko korupcji” stanie się „przedmiotem zmartwień” rumuńskich służb wywiadowczych, odnosząc się jednocześnie krytycznie do ich dotychczasowych działań w tym zakresie¹⁴.

Mamy tu do czynienia z wyraźną zmianą – w przeszłości oficjalne rumuńskie dokumenty (i towarzyszące im wypowiedzi polityków) były w kwestii rosyjskiej znacznie bardziej ogłędne. Jednym z nielicznych wyjątków był raport Najwyższej Rady Obrony Narodowej (Consiliului Suprem de Apărare a Țării, CSAT) za 2023 rok, który wedle komentarza Sabiny Fati (dziennikarki śledczej i jednej z czołowych rumuńskich specjalistek w zakresie bezpieczeństwa)¹⁵ „ujawnia upór i konsekwencję Moskwy w podważaniu zaufania społeczeństwa do armii i instytucji państwowych w ogóle” oraz „potwierdza niebezpieczeństwo, w jakim znalazło się państwo, w czasie gdy przywódcy polityczni są słabi i nie interesują się bezpieczeństwem Rumunii, wymiar sprawiedliwości poddał się polityce, armia nie jest dobrze wyposażona i ma zbyt mało rezerwistów”¹⁶. Wedle dokumentu

¹⁴ Streszczenie wypowiedzi N. Dana nt. przygotowywanej „Strategii” – zob. D. Wulkan, *Președintele Nicușor Dan: Strategia națională de apărare a țării va conține două prevederi majore: războiul hibrid și corupția*, „Europa Liberă România”, 13 X 2025, <https://romania.europalibera.org/a/nicutor-dan-strategia-nationala-de-aparare-a-tarii-cuprinde-doua-schimbari-majore-razboiul-hibrid-si-coruptia/33558877.html> [dostęp: 17.10.2025].

¹⁵ Najwyższa Rada Obrony Narodowej jest autonomicznym organem administracyjnym, któremu na mocy Konstytucji powierzono zadanie organizowania i koordynowania, za pomocą jednomyślnych decyzji, działań związanych z obronnością kraju i bezpieczeństwem narodowym. W skład CSAT wchodzi: prezydent jako przewodniczący, premier jako wiceprzewodniczący, ministrowie kluczowych resortów oraz szef Sztabu Generalnego, szefowie służb specjalnych i doradca prezydenta ds. bezpieczeństwa jako członkowie. Zob.: <https://csat.presidency.ro/> [dostęp: 17.10.2025].

¹⁶ Zob. np. analizę jej autorstwa dotyczącą rosyjskich oddziaływań w sferze bezpieczeństwa i w gospodarce: S. Fati, *Rusia continuă să penetreze politica și economia României?*, „Deutsche Welle Romania”, 24 X 2023, <https://www.dw.com/ro/rusia-continuu%C4%83-s%C4%83-penetreze-politica-%C8%99i-economia-rom%C3%A2niei/a-67194098> [dostęp: 17.10.2025], a także analizę sposobów wykorzystania przez rosyjskie służby agentury wpływu w „otwieraniu

przekazanego parlamentowi rosyjskie służby wywiadowcze stosowały prowokacje, propagandę i dezinformację, próbowały „informatycznie penetrować” instytucje odpowiedzialne za obronę i bezpieczeństwo oraz krytyczne systemy łączności, podejmowały próby tworzenia agentury wśród ukraińskich uchodźców oraz eksportu transgranicznej przestępczości zorganizowanej z Ukrainy, organizowały akty sabotażu wymierzone w transport wojskowy przeznaczony dla Ukrainy lub zakłady produkujące krytyczny sprzęt. Dane z tego raportu zostały jednak nieformalnie utajnione. W skrócie opublikował je jedynie komercyjny portal G4media¹⁷, na oficjalnej stronie CSAT jako ostatni ujawniony raport wciąż (tzn. w dniu finalizowania prac nad artykułem, 17 X 2025 roku) widnieje zaś dokument z 2015 roku.

Wewnętrzne uwarunkowania roli rumuńskich służb specjalnych

Rumuńskie służby specjalne mają bogatą historię, sięgającą połowy XIX wieku¹⁸. Ich obecny system ukształtował się zasadniczo wkrótce po obaleniu ustroju komunistycznego.

Za „służbę-matkę” zazwyczaj uchodzi Rumuńska Służba Wywiadowcza (Serviciul Român de Informații, SRI)¹⁹. Została utworzona 26 III 1990 roku, po rozwiązaniu Departamentu Bezpieczeństwa Państwowego (Departamentul Securității Statului, powszechnie znanego jako Securitate), czyli trzonu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych dawnej Socjalistycznej Republiki Rumunii. Nieco wcześniej Securitate wyłączono z MSW i przejściowo przeniesiono do Ministerstwa Obrony, a kierownictwo objął bezpośrednio wicepremier Rządu Tymczasowego, niedawny dysydent Gelu Voican Voiculescu. Niezwłocznie za-

drzwi” do Rumunii: S. Fati, *Analiză: Cine întredeschide ușa Rusiei?*, „Deutsche Welle Romania”, 7 VI 2023, <https://www.dw.com/ro/analiz%C4%83-cine-%C3%AEntredeschide-u%C8%99a-rusiei/a-65846474> [dostęp: 17.10.2025].

¹⁷ S. Fati, *Analiză: Jocul (secret) al Rusiei și Ungariei în România*, „Deutsche Welle Romania”, 17 IV 2024, <https://www.dw.com/ro/jocul-secret-al-rusiei-%C8%99i-ungariei-%C3%AEntrom%C3%A2nia/a-68845702> [dostęp: 17.10.2025].

¹⁸ *Raportul Consiliului Suprem de Apărare a Țării 2023*, <https://www.g4media.ro/raportul-csat-pe-2023-lauda-relatia-cu-ungaria-calul-troian-al-rusiei-in-ue-rezultate-pozitive-si-substantiale-jalonate-de-discutii-concentrate-pe-proiecte-concrete-si-de-substanta.html> [dostęp: 17.10.2025].

¹⁹ Zob. Hasło „rumuńskie służby specjalne” w: J. Larecki, *Wielki leksykon służb specjalnych świata*, Wydawnictwo „Książka i Wiedza”, Warszawa 2007, s. 567–568; z zastrzeżeniem, że opracowanie to pomija częściowo problematykę policji politycznej (istniejącej wcześniej niż Sectia II Sztabu Generalnego armii rumuńskiej), wykazuje też inne drobne usterki. Pełna chronologia rozwoju rumuńskich służb specjalnych dostępna na portalu Serviciul Român de Informații – SRI <https://www.sri.ro/momente-cheie> [dostęp: 17.10.2025].

pewnił on podległych mu funkcjonariuszy, że „nie zamierza prowadzić wojny przeciwko poszczególnym z nich”²⁰. SRI przejęła cały majątek (w tym budynki, sprzęt i archiwa), a także personel likwidowanej służby.

Warto odnotować, że Securitate była – w relacji do liczby ludności – jedną z największych tego typu instytucji w państwach byłego bloku wschodniego, co wiązało się ze specyfiką reżimu Nicolae Ceaușescu, w tym zarówno z jego dążeniem do totalnej kontroli własnego społeczeństwa, jak i ze skłonnością do prowadzenia ofensywnej polityki zewnętrznej, głównie metodami niejawnymi²¹. Nie było to bynajmniej zjawiskiem nowym w Rumunii – także w okresie międzywojennym ówczesna Tajna Służba Wywiadowcza (SSI), kierowana przez Michaila Moruzowa, zasłynęła tendencjami do rozbudowy struktur, nadmiernej inwigilacji różnych środowisk, korupcji, mieszania się w rozgrywki polityczne, nadużywania władzy i karkołomnych intryg²². W czasach komunistycznych Securitate posiadała niezwykle szeroki zakres zadań i uprawnień: poza klasycznym wywiadem zagranicznym oraz kontrwywiadem, a także funkcjami policji politycznej zajmowała się m.in. dywersją zewnętrzną (czyli tzw. pozainformacyjnymi działaniami wywiadu), ochroną najważniejszych osób w państwie, wydawaniem wiz i paszportów, kontrolą komunikacji głosowej i elektronicznej; podlegały jej również służby porządkowe, zakłady karne i obozy pracy, dysponowała też własnymi jednostkami wojskowymi (z artylerią i pojazdami opancerzonymi). Posiadała także niezwykle rozbudowaną sieć agentów i informatorów.

W toku kolejnych reform SRI została znacząco zreformowana w celu ograniczenia jej kompetencji do zakresu rzeczywiście kluczowych kwestii bezpieczeństwa narodowego państwa demokratycznego, przy jednoczesnym rozbudowaniu struktur odpowiedzialnych za nowe aspekty pracy wywiadowczej, np. OSINT (czyli tzw. wywiad jawnoźródłowy)²³, a dużą część wymienionych wcześniej dawnych zadań przekazano nowym, wyodrębnionym instytucjom. W ramach tego procesu powstała m.in. Dyrekcja Generalna Bezpieczeństwa Wewnętrz-

²⁰ Zob. <https://www.sri.ro/> [dostęp: 17.10.2025]. Notabene: w Polsce przyjęło się i rozpowszechniło tłumaczenie nazwy tej instytucji jako „Służba Wywiadowcza” – i takie jest w związku z tym używane w niniejszym artykule, choć może to być mylące co do jej rzeczywistego charakteru, a bardziej odpowiadałaby oryginałowi wersja „Służba Informacyjna”, spotykana jednak tylko sporadycznie.

²¹ Zob. F. Florian, M. Oprea, *Mostenitorii Securitatii – in primii ani de democratie*, „Sfera Politicii” 1997, nr V(52), s. 13–22.

²² Zob. szerzej: D. Deletant, *Ceaușescu and the Securitate. Coercion and dissent in Romania 1965–1989*, Routledge, London 2015.

²³ Zob. S. Aparaschivei, *Mikhail Moruzov – the spy and the man*, „Revista Română de Studii de Intelligence” 2013, nr 9 (Iunie), s. 177–212.

nego (Direcția Generală de Protecție Internă, DGPI)²⁴ jako agencja wywiadu kryminalnego. Zarządzanie archiwami także przekazano odrębnej strukturze, ale wobec funkcjonariuszy SRI wielokrotnie (i nie bez podstaw) formułowano w przestrzeni medialnej oskarżenia o zatrzymanie szczególnie newralgicznej części dokumentów operacyjnych w celu nielegalnego ich wykorzystania, a także o zniszczenie lub udostępnienie części akt niektórym politykom²⁵. Pojawiły się także inne patologie: poczynając od zaangażowania SRI w brutalne stłumienie prodemokratycznych demonstracji latem 1990 roku, poprzez afery związane z pierwszym szefem SRI Virgilem Măgureanu (stopniowo okazywało się, że nie ujawnił on swojej przeszłości jako agenta Securitate, że już po nominacji kontaktował się potajemnie z ówczesnym szefem I Zarządu KGB ZSRR, a następnie Służby Wywiadu Zagranicznego Federacji Rosyjskiej Jewgienijem Primakowem, był ponadto zamieszany w kilka wielkich skandali korupcyjnych)²⁶, później kolejne problemy z nielegalnym stosowaniem technik inwigilacji (w tym podsłuchów) wobec polityków, sędziów, dziennikarzy, niektórych biznesmenów, a także aktywne tworzenie agentury w mediach (co w 2006 roku potwierdził rzecznik prasowy SRI)²⁷. Sprzyjało to tworzeniu i popularności teorii spiskowych dotyczących wszechwładzy służb specjalnych, ich pracy na rzecz konkretnych polityków (lub alternatywnie: uzależnieniu nawet czołowych polityków od służb)²⁸, a ponadto krytyce wciąż nadmiernego rozrostu SRI (z oczywistymi

²⁴ Zob. na ten temat np. *Sursele deschise în Serviciul Român de Informații*, „Intelligence in serviciul tau”, 23 VII 2025, <https://intelligence.sri.ro/sursele-deschise-serviciul-roman-de-informatii/> [dostęp: 17.10.2025] oraz zestaw broszur na portalu Narodowej Akademii Wywiadu im. Michała Walecznego (Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”), uczelni i centrum badawczego prowadzonych przez SRI: <https://www.animv.ro/osint/> [dostęp: 17.10.2025].

²⁵ Portal Dyrekcji Generalnej Bezpieczeństwa Wewnętrznego (Direcția Generală de Protecție Internă – DGPI): <https://dgpi.ro/> [dostęp: 17.10.2025]. Służba ta wchłonęła m.in. znaczną część personelu kontrowersyjnej Jednostki Wojskowej 0215, wydzielonej z Securitate niespełna miesiąc przed powstaniem SRI, grupującej funkcjonariuszy przeniesionych do rezerwy po rewolucji w 1989 roku (czyli *de facto* wycofanych ze służby z uwagi na ich szczególne zaangażowanie po stronie byłego reżimu), a przeznaczonej do niejawnej inwigilacji partii politycznych i mediów oraz do półlegalnych i nielegalnych działań siłowych. UM 0215 pod naciskiem opinii publicznej rozwiązano w 1998 roku. Zob.: T. Gallagher, *Modern Romania: The End of Communism, the Failure of Democratic Reform, and the Theft of a Nation*, New York University Press, New York 2008, s. 174, a także F. Florian, M. Oprea, *op.cit.*

²⁶ F. Florian, M. Oprea, *op.cit.*

²⁷ Zrzucono to na długie lata zaufanie i możliwości współpracy służb państw NATO i Rumunii. Zob. *ibidem*.

²⁸ Informacja o pracach specjalnej komisji parlamentarnej w tym zakresie: *Comisia parlamentara de ancheta privind interceptarea telefoanelor magistratului Birsan – la prima sedinta. Se doreste modificarea regulamentului Senatului astfel incat prezenta persoanelor invitate e obligatoriu*, „HotNews.ro”, 16 IV 2013, <https://hotnews.ro/comisia-parlamentara-de-ancheta-privind-interceptarea-telefoanelor-magistratului-birsan-la-prima-sedinta-se-doreste-modi->

w tej sytuacji nawiązaniem do czasów Securitate)²⁹. Z pewnością atmosfera ta miała i ma nadal (mimo odnoszonych w międzyczasie sukcesów, pokoleniowej wymiany i wzrostu jakości kadr itp.) negatywny wpływ na autorytet SRI (i szerzej: wszystkich służb specjalnych Rumunii) w społeczeństwie, a co za tym idzie na ich możliwości operacyjne.

Oprócz SRI i wspomnianej DGPI na system rumuńskich służb specjalnych składają się także cywilna Służba Wywiadu Zagranicznego (Serviciul de Informații Externe, SIE)³⁰, będąca funkcjonalnie następczynią dawnego Centrum Wywiadu Zagranicznego (Centrul de Informații Externe, CIE) w ramach Securitate, a ponadto służby wojskowe, podlegające Ministerstwu Obrony, czyli Dyrekcja Generalna ds. Wywiadu Obronnego (Direcția Generală de Informații a Apărării, DGIA)³¹.

Siłą rzeczy ich zadania i aktywność są mniej bezpośrednio związane z przedmiotem niniejszej analizy niż w przypadku SRI. Zdarzają się im mimo to kontrowersje o podobnym charakterze. Gdy w 2016 roku wybuchła afera związana ze szpiegowaniem głównego prokuratora Krajowego Departamentu Antykorupcyjnego (Direcția Națională Anticorupție, DNA) przez Black Cube (firmę z sektora wywiadu komercyjnego, założoną przez byłych oficerów izraelskiego Mossadu), przy okazji wyszło na jaw, że już rok wcześniej przedstawiciele SRI, DGIA i jednego z departamentów Generalnego Inspektoratu Policji byli zainteresowani oprogramowaniem szpiegowskim firmy, a także nawiązali współpracę z międzynarodowymi grupami hakerskimi w celu prowadzenia nielegalnej inwigilacji własnych obywateli³². Z kolei były szef SIE w 2015 roku w wywiadzie telewizyjnym zasugerował, że kierowana przez niego służba mogła pozyskiwać za granicą, na rzecz SRI, kompromitujące zdjęcia polityków i osób im bliskich³³.

ficarea-regulamentului-senatului-astfel-incat-prezenta-persoanelor-invitate-603300 [dostęp: 17.10.2025].

²⁹ Zob. np. D. Alexe, *Kto tak naprawdę rządzi Rumunią?*, „Voxeurop.eu”, 9 XI 2009, <https://voxeurop.eu/pl/kto-tak-naprawde-rzadzi-rumunia/> [dostęp: 17.10.2025].

³⁰ *Mai mulți ofițeri de informații pe cap de locuitor decât în perioada comunistă*, „Adevarul”, 4 IV 2006, <https://adevarul.ro/stiri-interne/sanatate/mai-multi-ofitieri-de-informatii-pe-cap-de-locuitor-772900.html> [dostęp: 17.10.2025].

³¹ Portal Służby Wywiadu Zagranicznego (Serviciul de Informații Externe, SIE), <https://www.sie.ro/> [dostęp: 17.10.2025].

³² Usytuowanie Dyrekcji Generalnej ds. Wywiadu Obronnego (Direcția Generală de Informații a Apărării, DGIA) w strukturze resortu, zob.: <https://www.mapn.ro/organizare/documente/organigrama.pdf> [dostęp: 17.10.2025].

³³ *Jak kraje UE szpiegują swoich obywateli*, „Frontstory.pl”, 29 VIII 2023 (raport stanowił wspólny projekt medialny wyspecjalizowanych portali śledczych: Rise Project i Context z Rumunii, Frontstory z Polski, Investigace z Czech, Átlátszó z Węgier oraz Bird z Bułgarii), <https://frontstory.pl/programy-szpiegujace-pegasus/> [dostęp: 17.10.2025].

Jakkolwiek tego typu działania dałoby się – z profesjonalnego punktu widzenia – uzasadnić troską o wyższe dobro, tj. o bezpieczeństwo państwa, a także wytłumaczyć próbą zapobiegania werbunkowi lub korupcji figurantów przez służby innych państw, to w specyficznej atmosferze panującej w Rumunii wokół działań służb specjalnych mało kto interpretował pojawiające się informacje w ten sposób. Tym bardziej że Rumunia nieco wcześniej i tak wprowadziła prawo dające służbom dostęp do prywatnych komputerów bez potrzeby uzyskania zgody właściciela urządzenia ani sądowego nakazu³⁴.

Służby specjalne Rumunii wobec rosyjskiej ofensywy hybrydowej

Wspominana wcześniej ewolucja środowiska bezpieczeństwa, związana najpierw z pandemią, a wkrótce później z agresją Rosji przeciwko Ukrainie i jej konsekwencjami strategicznymi, spowodowała zwiększenie presji hybrydowej na wszystkie państwa wschodniej flanki NATO, w tym Rumunię³⁵. Przejawia się ona m.in. na platformach mediów społecznościowych jako zaawansowana próba manipulacji opinią publiczną³⁶, a także w postaci cyberataków, mających nie tylko realnie sparaliżować wybrane elementy infrastruktury krytycznej, ale także osłabić legitymację władz oraz spowodować panikę i wzmocnić nastroje ugodowe lub wręcz kapitulanicke wobec Rosji³⁷. Zauważalne (i w miarę możliwości powstrzymywane) są także operacje rosyjskie wymierzone w interesy bezpieczeństwa ekonomicznego Rumunii³⁸.

Poza tymi działaniami – można już rzec „standardowymi” – Rosjanie podjęli w przypadku Rumunii także inne, zakrojone bardziej ambitnie, w których powstrzymaniu swoją rolę także odegrały służby specjalne. Największy rozgłos

³⁴ *Fost șef SIE: Vor mai fi surprize.În cazul fotografiilor cu Udrea și Bica, a fost "parțial" mâna SRI*, „Realitatea.net”, 4 II 2015, https://www.realitatea.net/stiri/politica/fost-ef-sie-vor-mai-fi-surprize-in-cazul-fotografiilor-cu-udrea-i-bica-a-fost-par-ial-mana-sri_5dcc91ea406af85273cf000d [dostęp: 17.10.2025].

³⁵ *Służby wywiadowcze Rumunii chcą dostępu do prywatnych komputerów*, Civil Liberties Union for Europe (Poland) 10 VII 2014, <https://www.liberties.eu/pl/stories/cyber-bezpieczenstwo-rumunii/1187> [dostęp: 17.10.2025].

³⁶ *România, țintă a spionajului*, „Intelligence in serviciul tau” 26 VI 2025, <https://intelligence.sri.ro/romania-tinta-spionajului/> [dostęp: 17.10.2025].

³⁷ Mechanizmy walki w tym obszarze omawia wyczerpująco m.in. A. Barbu, *Rețeaua de dezinformare „Sputnik” de pe platforma Twitter*, „Romanian Intelligence Studies Review” 2020, nr. 23, s. 89–102.

³⁸ K. Wilczyńska, *Kolejny cyberatak na służbę zdrowia w Rumunii i Włoszech. Pandemia sprzyja hakerom*, „Euractiv.pl”, 4 VIII 2021, <https://euractiv.pl/section/bezpieczenstwo-i-obrona/news/pandemia-cyberatak-hakerzy-covid19-polska-morawiecki-unia-europejska-rumunia-wlochy/> [dostęp: 17.10.2025].

międzynarodowy zdobyła niewątpliwie próba ingerencji w rumuńskie wybory prezydenckie w 2024 roku.

Najpierw swoją kandydaturę zgłosiła Diana Iovanovici-Șoșoacă, eurodeputowana wybrana z listy skrajnie nacjonalistycznej i eurosceptycznej partii S.O.S. Romania, znana z wielu wypowiedzi i zachowań, pozwalających z dość dużym prawdopodobieństwem identyfikować ją jako rosyjskiego agenta wpływu³⁹. Przez krótki czas wydawało się, że na fali rosnącego poparcia skrajnej prawicy ma duże szanse na dobry wynik, lecz rumuński Sąd Konstytucyjny, przychylając się do licznych złożonych na jego ręce protestów, uchylił jednak wkrótce decyzję Centralnej Komisji Wyborczej o rejestracji jej kandydatury. I to nie z powodu uchybień formalnych (choć zarzuty fałszowania podpisów poparcia też się pojawiły) – ale przede wszystkim uznając, że to poglądy kandydatki i wynikające z nich działania uniemożliwiają jej kandydowanie, a tym bardziej ewentualne pełnienie przez nią funkcji głowy państwa w zgodzie z ustawą zasadniczą. Nie bez znaczenia było zapewne to, że zawirowania w nieco wcześniejszej karierze Șoșoacy – jej nagłe odejście z Rumuńskiej Partii Narodowej (Partidului Național Românesc, PNR) i dołączenie do nowej inicjatywy, czyli S.O.S. Romania – zostały najprawdopodobniej spowodowane kontrwywiadowczymi sygnałami o niejasnych powiązaniach zewnętrznych polityczki, docierającymi do ówczesnego kierownictwa PNR⁴⁰.

Wtedy nastąpił kolejny etap rozgrywki – Șoșoacă rozpoczęła w mediach społecznościowych kampanię tłumaczącą, że to „Amerykanie, Żydzi i Unia Europejska spiskują, aby sfałszować wybory w Rumunii”. Jej radykalny elektorat zaczął natomiast przepływać do innego kandydata, startującego jako niezależny Călina Georgescu, wedle wielu sygnałów także dyskretnie sponsorowanego i wspieranego przez Rosję. Dzięki temu uzyskał on gwałtowny wzrost poparcia i niespodziewanie wygrał pierwszą turę wyborów, uzyskując niemal 23 proc. głosów, przy czym prawie 14 proc. (i czwarte miejsce w stawce) przypadło George’owi Simionowi, liderowi prawicowo-populistycznego ugrupowania Sojusz na rzecz Jedności Rumunów (Alianța pentru Unirea Românilor, AUR), z którym Georgescu wcześniej współpracował. Oznaczało to, że miał on ogromną szansę wygrać drugą turę z centrowo-liberalną Eleną Lasconi, która zdobyła

³⁹ Zob. C. Arsumea, *Strategia de reziliență a României pe plan economic în contextul conflictului ruso-ucrainean*, „Intellstud” 1/2025, s. 125–136.

⁴⁰ Szerzej na temat zob. m.in. W. Sokała, *Diana Șoșoacă i jej wpływ na demokratyczne zasady w Rumunii*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 24 X 2024, <https://www.gazetaprawna.pl/magazyn-na-weekend/artykuly/9630270,diana-sosoaca-i-jej-wplyw-na-demokratyczne-zasady-w-rumunii.html> [dostęp: 17.10.2025].

niedługo ponad 19 proc. głosów i drugie miejsce w turze pierwszej⁴¹. Jednak znów wkroczyły na arenę służby specjalne, dostarczając ustępującemu prezydentowi Klausowi Iohannisowi specjalne raporty, opisujące mechanizmy obcej ingerencji w wybory, zarówno informacyjne, jak i finansowe⁴². Iohannis po posiedzeniu CSAT niezwłocznie ujawnił te dokumenty, a w atmosferze skandalu i pod międzynarodową presją Sąd Konstytucyjny zdecydował się na bezprecedensowy krok – całkowicie unieważnił dotychczasowe wybory, nakazując powtórzenie całego procesu⁴³. Gra toczyła się o bardzo wysoką stawkę – mimo że w wyborach parlamentarnych siły centrowe i liberalne zdobyły pozorną większość, rezultat wyborów prezydenckich mógł zdaniem niektórych analityków rumuńskiej sceny politycznej spowodować psychologiczny przełom w niektórych partiach (zwłaszcza w Partii Socjaldemokratycznej) i ich odwrót od opcji prozachodniej⁴⁴.

W tej sytuacji odbyły się kolejne wybory (pierwsza tura 4 V, druga 18 V 2025 roku), już z nową stawką kandydatów. Georgescu, któremu postawiono zarzuty nieprawidłowości finansowych w kampanii oraz działań przeciwko porządkowi konstytucyjnemu, mimo protestów swych zwolenników został z udziału w rywalizacji wykluczony ostateczną decyzją Sądu Konstytucyjnego⁴⁵. Tym razem wygrał kandydat obozu centrowo-liberalnego, burmistrz Bukaresztu Nicușor Dan, pokonując w finale George Simiona różnicą aż 7 punktów procentowych, mimo że w pierwszej turze to Simion zajął pierwsze miejsce ze znaczną przewa-

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² R. Mereuță, *Rezultate finale anunțate de BEC după numărarea a 100% din secții, „Gandul”*, 25 XI 2024, <https://www.gandul.ro/alegeri-2024/rezultate-partiale-anuntate-de-bec-dupa-numararea-a-9432-din-sectii-calin-georgescu-2307-marcel-ciolacu-1964-ele-na-lasconi-1805-20363440> [dostęp: 17.10.2025].

⁴³ A. Rogal, A. Gurban, *Declassified Romanian intelligence suggests 'state actor' behind Georgescu's campaign*, „EuroNews”, 4 XII 2024, <https://www.euronews.com/my-europe/2024/12/04/declassified-romanian-intelligence-suggests-state-actor-behind-georgescus-campaign> [dostęp: 17.10.2025]. Zob. także: P. Pacuła, *Rumunia: To Rosja stała za kampanią Călina Georgescu? Tak twierdzą rumuńskie służby*, „OKO Press”, 6 XII 2024, <https://oko.press/rumunia-ingerencia-wybory-rosja> [dostęp: 17.10.2025]; M. Rogalewicz, *Ingerencja w rumuńskie wybory. Jak do tego doszło?*, „CyberDefence24”, 15 II 2025, <https://cyberdefence24.pl/cyber-bezpieczenstwo/cybermagazyn-ingerencia-w-rumunskie-wybory-jak-do-tego-doszlo> [dostęp: 17.10.2025]. W nieco szerszym kontekście: A. Camburu, *Understanding the Russian Informational Warfare*, „Intellstud” 2025, nr 1, s. 26–40.

⁴⁴ A. Krzysztofek, *Rumunia: Wybory prezydenckie unieważnione*, „Euractiv”, 6 XII 2024, <https://euractiv.pl/section/demokracja/news/rumunia-wybory-prezydenckie-uniewaznione/> [dostęp: 17.10.2025].

⁴⁵ Np. Cristian Pirvulescu, zob. L. Ilie, *Romania's top court upholds presidential election first-round result*, „Reuters”, 2 XII 2024, <https://www.reuters.com/world/europe/romanian-leftists-win-parliamentary-election-amid-uncertainty-over-presidency-2024-12-02/> [dostęp: 17.10.2025].

gą⁴⁶. Wkrótce później Dan publicznie wskazał, że w poprzednich enuncjacjach o „obcej ingerencji” chodziło o Rosję, dodając: „obserwujemy podobne schematy w innych częściach Europy”⁴⁷.

W trakcie tych wydarzeń i bezpośrednio po nich dokonano (w kilku seriach) licznych zatrzymań osób, którym służby specjalne (przede wszystkim SRI) zarzuciły działanie przeciwko porządkowi konstytucyjnemu z inspiracji lub na zlecenie wywiadu rosyjskiego. Pierwsze tego rodzaju akcje miały miejsce już pod koniec 2024 roku i były bezpośrednio związane z protestami przeciwko unieważnieniu wyborów (w tym aresztowanie 21 osób, z których część była uzbrojona w noże i pistolety, w drodze do Bukaresztu). Trzy miesiące później na polecenie rumuńskiej prokuratury w różnych miejscowościach przeprowadzono przeszukania, w efekcie których zabezpieczono liczne materiały dowodowe, a także zatrzymano pod zarzutem zdrady stanu sześciu obywateli rumuńskich (wkrótce ujawniono ich nazwiska: Ștefan Mateescu, Adrian-Robertin Dinu, Radu-Pompiliu Șofran, Raul-Mihail Lupu, Georgică-Cristian Attiene oraz Marius Semeniuc)⁴⁸. Wedle materiałów dostarczonych przez SRI – współpracującą aktywnie z innymi służbami – byli oni członkami paramilitarnej grupy „Vlad Țepeș Command”, która na zlecenie rosyjskiego wywiadu przygotowywała się do zamachu stanu, obalenia porządku konstytucyjnego w Rumunii oraz doprowadzenia do wyjścia tego państwa z NATO. Przygotowywano też akty dywersji i sabotażu na terenie Rumunii, podjęto działania werbunkowe i propagandowe w Internecie. Na początku 2025 roku dwóch z zatrzymanych miało prowadzić konsultacje i odbywać stosowne szkolenia w Moskwie. Niemal równocześnie z zatrzymaniem wymienionej szóstki spiskowców MSZ w Bukareszcie wydało polecenie opuszczenia Rumunii rosyjskiemu attaché wojskowemu, lotniczemu i morskemu Wiktorowi Makowskiemu i jego zastępcy Jewgienijowi Ignatiewowi, którzy utrzymywali kontakt operacyjny z członkami „Vlad Țepeș Command”, a ponadto mieli prowadzić bliżej niesprecyzowane, inne działania wywiadowcze „w obszarach o strategicznym znaczeniu”.

⁴⁶ A. Petrescu, *Decizie finală a CCR: Călin Georgescu nu poate candida la alegerile prezidențiale*, „Digi24”, 11 III 2025, <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/politica/decizie-finala-a-ccr-calin-georgescu-nu-poate-candida-la-alegerile-prezidentiale-3153401> [dostęp: 17.10.2025].

⁴⁷ *Rezultate finale alegeri prezidențiale 2025. Nicușor Dan a câștigat alegerile și este președintele României*, „EuroNews”, 15 V 2025, <https://www.euronews.ro/articole/rezultate-oficiale-alegeri-prezidentiale-2025-george-simion-nicusor-dan> [dostęp: 17.10.2025].

⁴⁸ M. Barbu, *Prezydent Rumunii publicznie oskarża Rosję o ingerencję w wybory*, BBC News – Polska, 26 VII 2025, <https://www.bbc.com/polska/articles/ckgyjd387nzo> [dostęp: 17.10.2025].

W trakcie śledztwa pojawiło się nazwisko Radu Theodoru, 101-letniego emerytowanego generała dywizji, który większość dorosłego życia poświęcił służbie systemowi komunistycznemu, lecz po jego upadku zaangażował się w działania skrajnie nacjonalistycznej Partii Wielkiej Rumunii, a następnie zajął się głoszeniem poglądów stanowiących mieszaninę skrajnego antysemityzmu i negowania Holocaustu z prorosyjskością (w tym: uwielbieniem dla Józefa Stalina i Władimira Putina). Podczas ostatnich, burzliwych kampanii prezydenckich Theodoru współpracował z Dianą Șoșoacă, która z kolei publicznie wyraziła dlań poparcie w związku ze stawianymi mu zarzutami⁴⁹. Jego rola w spisku nadal nie jest wyjaśniona – możliwe, że był on jedynie wykorzystywany jako swoiste wsparcie wizerunkowe, ale niektóre źródła przypisują mu realne kierownictwo grupy⁵⁰.

Funkcjonariusze organów ścigania Zjednoczonych Emiratów Arabskich przy współpracy oficerów SRI oraz DGIA zatrzymali następnie w Dubaju byłego rumuńskiego wojskowego oraz właściciela prywatnej firmy wojskowej Horățiu Potru, który także miał być zamieszany w przygotowanie zamachu stanu w swej ojczyźnie. Razem z nim został zatrzymany jego syn Dorian, figurujący na liście poszukiwanych od czasu protestów pod koniec 2024 roku. 16 IX 2025 roku rumuńscy prokuratorzy przedstawili obydwu oficjalne zarzuty, którymi objęto także Călina Georgescu⁵¹.

Niemal równocześnie ujawniono, że na skutek wspólnej akcji kilku służb specjalnych z Rumunii, Węgier i Czech przy współpracy innych państw NATO oraz Ukrainy dokonano likwidacji rozbudowanej siatki szpiegowskiej białoruskiego KGB, a więc służby, którą można uznać za swoiste „przedłużenie” analogicznych instytucji Federacji Rosyjskiej⁵². Jednym z zatrzymanych w Rumunii szpiegów okazał się mieszkający tam były zastępca szefa mołdawskiego wywiadu, Aleksandr Bălan. Miał on zbierać i przekazywać informacje krytyczne dla bezpieczeństwa Rumunii, a przynajmniej część spotkań z białoruskimi oficerami prowadzącymi odbywał w Budapeszcie.

⁴⁹ A. Jawor, *Rumuńskie służby w akcji. Zatrzymano sześć osób pod zarzutem zdrady stanu*, „InfoSecurity24”, 11 III 2025, <https://infosecurity24.pl/za-granica/rumunskie-sluzby-w-akcji-zatrzymano-szesc-osob-pod-zarzutem-zdrady-stanu> [dostęp: 17.10.2025].

⁵⁰ C. Mazilu, *Șoșoacă sare în apărarea generalului de 101 ani acuzat de trădare: „Vă vom apăra, domnule general Radu Theodoru!”*, „Adevarul”, 7 III 2025, <https://adevarul.ro/politica/sosoaca-sare-in-apararea-generalului-de-101-ani-2426906.html> [dostęp: 17.10.2025].

⁵¹ Zob. np. *Planowali zamach stanu, zostali zatrzymani. Na czele grupy stać miał 101-letni generał*, „Wprost”, 6 III 2025, <https://www.wprost.pl/polityka/11951947/sensacyjne-doniesienia-z-rumunii-101-letni-general-na-czele-grupy-przestepczej.html> [dostęp: 17.10.2025].

⁵² *W Dubaju zatrzymano rumuńskiego najemnika, który planował zamach stanu w ojczyźnie*, „UA News”, 24 IX 2025, <https://ua.news/pl/world/u-dubayi-zatrimali-rumunskogo-naiman-tsia-iakii-planuvav-perevorot-na-batktivshchini> [dostęp: 17.10.2025].

Podsumowanie i wnioski

W świetle przedstawionych danych nie ulega wątpliwości, że Federacja Rosyjska ewidentnie eskaluje w ostatnich latach i miesiącach działania hybrydowe przeciwko Rumunii. Jest to zresztą logiczne w sytuacji, gdy Moskwa ma znikome szanse zrealizowania swych strategicznych celów w Europie metodami militarnymi, a w oczy zagląda jej widmo poważnego kryzysu ekonomicznego i społecznego⁵³. Oceny tej nie zmieniają podnoszone przez środowiska prawicowe, ale także niektórych ekspertów⁵⁴ wątpliwości co rzeczywistego tła gwałtownego wzrostu popularności takich polityków jak Călin Georgescu. Bez wątpienia miały tam znaczenie takie czynniki jak podatność elektoratu na hasła konserwatywne obyczajowo i sceptyczne wobec popierania Ukrainy, a przede wszystkim rozczarowanie społeczeństwa partiami centrolewicy i centroprawicy, powodowane m.in. ich niezdolnością do zwalczania korupcji. Manipulacji wyborczych dopuszczali się także inne ugrupowania niż te radykalnie prawicowe – i to część polityków mainstreamowych dołożyła swoją cegiełkę do gwałtownego skoku poparcia Georgescu. Nie ulega jednak wątpliwości, że nawet jeśli SRI i inne służby celowo kierowały winę wyłącznie na Rosję, starając się na polityczne zlecenie ukryć inne czynniki – to nie stworzyły swojej narracji „z niczego”.

W tej sytuacji kluczową kwestią rzeczywiście staje się efektywność rumuńskiego aparatu bezpieczeństwa oraz wzrost społecznej akceptacji dla jego działań⁵⁵. Jakkolwiek wciąż boryka się on z demonami przeszłości (czyli nadmierną dyspozycyjnością wobec polityków, niestety nie tylko tą „domnieraną”), to jednak w ostatnich miesiącach wykazuje rosnącą sprawność w zwalczaniu zagrożeń hybrydowych. I nie chodzi tu jedynie o masowe aresztowania osób, podejrzewanych o szpiegostwo – bo to sukces względny, zgodnie z popularną wśród profesjonalistów, przewrotną zasadą mówiącą, że „aresztowanie szpiega jest zawsze porażką kontrwywiadu”.

Większe uznanie budzi zdolność do dokumentowania rozproszonych działań, takich jak nowatorskie formy manipulacji opinią publiczną, a także skuteczne zwalczanie zagrożeń w sferze cyber. Na uwagę zasługuje też efektywne

⁵³ M. Michalewicz, *Sukces służb Czech, Rumunii i Węgier. Rozbito białoruską siatkę szpiegowską*, „Biełsat”, 9 IX 2025, <https://pl.belsat.eu/88814652/sukces-sluzb-czech-rumunii-i-wegier-rozbito-bialoruska-siatke-szpiegowska> [dostęp: 17.10.2025].

⁵⁴ A. Camburu, *op.cit.* oraz A. Nicolae, *Activitatea de sabotaj a Federației Ruse: Un adevărat behemoth pentru viitoarea securitate europeană?*, „Intellstud” 2025, nr 1, s. 7–25.

⁵⁵ Zob. np. K. Całus w podcaście Ośrodka Studiów Wschodnich: *Rumunia po unieważnionych wyborach. Czy radykalny kandydat wygra w powtórce wyborów?*, 10 II 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=AfEINZPmvXI> [dostęp: 17.10.2025].

współdziałanie z partnerami – tymi z UE i NATO, jak w przypadku wspomnianej siatki białoruskiej, ale także bardziej egzotycznymi, jak ZEA w sprawie H. i D. Potru. Notabene, jest to prawdopodobnie pośredni skutek bardzo dobrych w ostatnim czasie relacji ze służbami amerykańskimi i zapewne również ich partnerami w rejonie Zatoki Perskiej, co z kolei wynika z dużej aktywności służb rumuńskich w kwestii zwalczania radykalizmu islamskiego (do niedawna był to ich rzeczywisty priorytet), a także z zachodzącej zmiany pokoleniowej i przy okazji jakościowej w rumuńskich strukturach bezpieczeństwa⁵⁶. Na nią zaś wpływa m.in. bardzo ambitny program rozbudowy własnego zaplecza naukowego i dydaktycznego, w tym stałe rozszerzanie oferty studiów I, II i III stopnia przez Narodową Akademię Wywiadu im. Michała Walecznego⁵⁷, afiliowaną przy SRI.

Zarówno wskazane słabe, jak i mocne strony służb rumuńskich niewątpliwie powinny być – odpowiednio – przestrogą i inspiracją dla wszystkich, którzy profesjonalnie zajmują się problematyką bezpieczeństwa w Polsce. Jednocześnie warto zauważyć, że niniejszy artykuł zaledwie sygnalizuje niektóre istotne aspekty tytułowego zagadnienia (np. kwestie cyberbezpieczeństwa, ochrony interesów ekonomicznych w obliczu zagrożeń hybrydowych czy wpływu celowo sterowanej migracji na bezpieczeństwo), a inne – z braku miejsca – pomija w ogóle (np. kwestie finansowania, struktury, zadaniowania i kontroli służb specjalnych). Tutaj otwiera się pole dla dalszych, niewątpliwie interesujących badań, także porównawczych.

Bibliografia

Źródła

- Alexe D., *Kto tak naprawdę rzadzi Rumunią?*, „Voxeurop.eu”, 9 XI 2009, <https://voxeurop.eu/pl/kto-tak-naprawde-rzadzi-rumunia/> [dostęp: 17.10.2025].
- Barbu M., *Prezydent Rumunii publicznie oskarża Rosję o ingerencję w wybory*, BBC News – Polska, 26 VII 2025, <https://www.bbc.com/polska/articles/ckgyjd387nzo> [dostęp: 17.10.2025].
- Bruszewski M., *„Naddniestrze w UE”. Reintegracja czy wojna? [ANALIZA]*, „Defence24”, 1 X 2025, <https://defence24.pl/wojna-na-ukrainie-raport-specjalny-defence24/naddniestrze-w-ue-reintegracja-czy-wojna-analiza> [dostęp: 17.10.2025].

⁵⁶ Zob. B.E. Stan, A.R. Staiculescu, M.R. Predoana, *Strengthening the Security Culture in Romania*, „Romanian Intelligence Studies Review” 2023, no. 29, s. 75–92.

⁵⁷ I.M. Drăgan, *The Transformational Evolution of the Romanian Intelligence Service (SRI) in the Light of the Security Sector Reform*, „Romanian Intelligence Studies Review” 2024, no. 32, s. 88–122.

- Całus K. (w podcaście Ośrodka Studiów Wschodnich): *Rumunia po unieważnionych wyborach. Czy radykalny kandydat wygra w powtórce wyborów?*, 10 II 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=AfElNZPmvXI> [dostęp: 17.10.2025].
- Comisia parlamentara de ancheta privind interceptarea telefoanelor magistratului Birsan – la prima sedinta. Se doreste modificarea regulamentului Senatului astfel incat prezenta persoanelor invitate e obligatoriu*, „HotNews.ro”, 16 IV 2013, <https://hotnews.ro/comisia-parlamentara-de-ancheta-privind-interceptarea-telefoanelor-magistratului-birsan-la-prima-sedinta-se-doreste-modificarea-regulamentului-senatului-astfel-incat-prezenta-persoanelor-invitate-603300> [dostęp: 17.10.2025].
- Dyrekcja Generalna Bezpieczeństwa Wewnętrznego (Direcția Generală de Protecție Internă, DGPI), <https://dgpi.ro/> [dostęp: 17.10.2025].
- Fati S., *Analiză: Cine întredeschide ușa Rusiei?*, „Deutsche Welle Romania”, 7 VI 2023, <https://www.dw.com/ro/analiz%C4%83-cine-%C3%AEntredeschide-u%C8%99a-rusiei/a-65846474> [dostęp: 17.10.2025].
- Fati S., *Analiză: Jocul (secret) al Rusiei și Ungariei în România*, „Deutsche Welle Romania”, 17 IV 2024, <https://www.dw.com/ro/jocul-secret-al-rusiei-%C8%99i-ungariei-%C3%AEn-rom%C3%A2nia/a-68845702> [dostęp: 17.10.2025].
- Fati S., *Rusia continuă să penetreze politica și economia României?*, „Deutsche Welle Romania”, 24 X 2023, <https://www.dw.com/ro/rusia-continuu%C4%83-s%C4%83-penetreze-politica-%C8%99i-economia-rom%C3%A2niei/a-67194098> [dostęp: 17.10.2025].
- Fost șef SIE: Vor mai fi surprize. În cazul fotografiilor cu Udrea și Bica, a fost “parțial” mâna SRI*, „Realitatea.net”, 4 II 2015, https://www.realitatea.net/stiri/politica/fost-ef-sie-vor-mai-fi-surprize-in-cazul-fotografiilor-cu-udrea-i-bica-a-fost-par-ial-mana-sri_5dcc91ea406af85273cf000d [dostęp: 17.10.2025].
- Galeotti M., *I’m Sorry for Creating the ‘Gerasimov Doctrine’*, <https://foreignpolicy.com/2018/03/05/im-sorry-for-creating-the-gerasimov-doctrine/> [dostęp: 17.10.2025].
- Ilie L., *Romania’s top court upholds presidential election first-round result*, „Reuters”, 2 XII 2024, <https://www.reuters.com/world/europe/romanian-leftists-win-parliamentary-election-amid-uncertainty-over-presidency-2024-12-02/> [dostęp: 17.10.2025].
- Jak kraje UE szpiegują swoich obywateli*, „Frontstory.pl”, 29 VIII 2023 (raport portalu śledczych: Rise Project i Context z Rumunii, Frontstory z Polski, Investigace z Czech, Átlátszó z Węgier oraz Bird z Bułgarii), <https://frontstory.pl/programy-szpiegujace-pegasus/> [dostęp: 17.10.2025].
- Jawor A., *Rumuńskie służby w akcji. Zatrzymano sześć osób pod zarzutem zdrady stanu*, „Info-Security24”, 11 III 2025, <https://infosecurity24.pl/za-granica/rumunskie-sluzby-w-akcji-zatrzymano-szesc-osob-pod-zarzutem-zdrady-stanu> [dostęp: 17.10.2025].
- Krzysztofek A., *Rumunia: Wybory prezydenckie unieważnione*, „Euractiv”, 6 XII 2024, <https://euractiv.pl/section/demokracja/news/rumunia-wybory-prezydenckie-uniewaznione/> [dostęp: 17.10.2025].

- Mai mulți ofițeri de informații pe cap de locuitor decât în perioada comunistă*, „Adevarul”, 4 IV 2006, <https://adevarul.ro/stiri-interne/sanatate/mai-multi-ofiteri-de-informatii-pe-cap-de-locuitor-772900.html> [dostęp: 17.10.2025].
- Mazilu C., *Șoșoacă sare în apărarea generalului de 101 ani acuzat de trădare: „Vă vom apăra, domnule general Radu Theodoru!”*, „Adevarul”, 7 III 2025, <https://adevarul.ro/politica/sosoaca-sare-in-apararea-generalului-de-101-ani-2426906.html> [dostęp: 17.10.2025].
- Mereuță R., *Rezultate finale anunțate de BEC după numărarea a 100% din secții*, „Gandul”, 25 XI 2024, <https://www.gandul.ro/alegeri-2024/rezultate-partial-e-anuntate-de-bec-dupa-numararea-a-9432-din-sectii-calin-georgescu-2307-marcel-ciolacu-1964-ele-na-lasconi-1805-20363440> [dostęp: 17.10.2025].
- Michalewicz M., *Sukces służb Czech, Rumunii i Węgier. Rozbito białoruską siatkę szpiegowską*, „Bielsat”, 9 IX 2025, <https://pl.belsat.eu/88814652/sukces-sluzb-czech-rumunii-i-wegier-rozbito-bialoruska-siatke-szpiegowska> [dostęp: 17.10.2025].
- Najwyższa Rada Obrony Narodowej, <https://csat.presidency.ro/> [dostęp: 17.10.2025].
- Narodowa Akademia Wywiadu im. Michała Walecznego, <https://www.animv.ro> [dostęp: 17.10.2025].
- Pacula P., *Rumunia: To Rosja stała za kampanią Călina Georgescu? Tak twierdzą rumuńskie służby*, „OKO Press”, 6 XII 2024, <https://oko.press/rumunia-ingerencia-wybory-rosja> [dostęp: 17.10.2025].
- Petrescu A., *Decizie finală a CCR: Călin Georgescu nu poate candida la alegerile prezidențiale*, „Digi24”, 11 III 2025, <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/politica/decizie-finala-a-ccr-calin-georgescu-nu-poate-candida-la-alegerile-prezidentiale-3153401> [dostęp: 17.10.2025].
- Planowali zamach stanu, zostali zatrzymani. Na czele grupy stać miał 101-letni generał*, „Wprost”, 6 III 2025, <https://www.wprost.pl/polityka/11951947/sensacyjne-doniesienia-z-rumunii-101-letni-general-na-czele-grupy-przestepczej.html> [dostęp: 17.10.2025].
- Portal informacyjny Paktu Północnoatlantyckiego, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_156338.htm, „Countering hybrid threats” [dostęp: 17.10.2025].
- Portal informacyjny Rady Europejskiej / Rady Unii Europejskiej, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/hybrid-threats/#what>, „Zagrożenia hybrydowe” [dostęp: 17.10.2025].
- Raport Najwyższej Rady Obrony Narodowej – CSAT – za rok 2023 (Raportul Consiliului Suprem de Apărare a Țării – CSAT – 2023)*, <https://www.g4media.ro/raportul-csat-pe-2023-lauda-relatia-cu-ungaria-calul-troian-al-rusiei-in-ue-rezultate-pozitive-si-substantiale-jalonate-de-discutii-concentrate-pe-proiecte-concrete-si-de-substanta.html> [dostęp: 17.10.2025].
- Rezultate finale alegeri prezidențiale 2025. Nicușor Dan a câștigat alegerile și este președintele României*, „EuroNews”, 15 V 2025, <https://www.euronews.ro/articole/rezultate-oficiale-alegeri-prezidentiale-2025-george-simion-nicusor-dan> [dostęp: 17.10.2025].
- Rogal A., Gurban A., *Declassified Romanian intelligence suggests ‘state actor’ behind Georgescu’s campaign*, „EuroNews”, 4 XII 2024, <https://www.euronews.com/my-europe/2024/12/04/>

- declassified-romanian-intelligence-suggests-state-actor-behind-georgescus-campaign [dostęp: 17.10.2025].
- Rogalewicz M., *Ingerencja w rumuńskie wybory. Jak do tego doszło?*, „CyberDefence24”, 15 II 2025, <https://cyberdefence24.pl/cyberbezpieczenstwo/cybermagazyn-ingerencja-w-rumunskie-wybory-jak-do-tego-doszlo> [dostęp: 17.10.2025].
- România, *țintă a spionajului*, „Intelligence in serviciul tau” 26 VI 2025, <https://intelligence.sri.ro/romania-tinta-spionajului/> [dostęp: 17.10.2025].
- Rumuńska Służba Wywiadowcza (Serviciul Român de Informații, SRI), <https://www.sri.ro> [dostęp: 17.10.2025].
- Służby wywiadowcze Rumunii chcą dostępu do prywatnych komputerów*, Civil Liberties Union for Europe (Poland) 10 VII 2014, <https://www.liberties.eu/pl/stories/cyber-bezpieczenstwo-rumunii/1187> [dostęp: 17.10.2025].
- Sokała W., *Diana Șoșoacă i jej wpływ na demokratyczne zasady w Rumunii*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 24 X 2024, <https://www.gazetaprawna.pl/magazyn-na-weekend/artykuly/9630270,diana-sosoaca-i-jej-wplyw-na-demokratyczne-zasady-w-rumunii.html> [dostęp: 17.10.2025].
- Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rumunii (Strategia de Securitate Națională a României), <https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2015/03/SSNR1.pdf> [dostęp: 17.10.2025].
- W Dubaju zatrzymano rumuńskiego najemnika, który planował zamach stanu w ojczyźnie*, „UA News”, 24 IX 2025, <https://ua.news/pl/world/u-dubayi-zatrimali-rumunskogo-naimantsia-iakii-planuvav-perevorot-na-batkivshchini> [dostęp: 17.10.2025].
- Wilczyńska K., *Kolejny cyberatak na służbę zdrowia w Rumunii i Włoszech. Pandemia sprzyja hakerom*, „Euractiv.pl”, 4 VIII 2021, <https://euractiv.pl/section/bezpieczenstwo-i-obrona/news/pandemia-cyberatak-hakerzy-covid19-polska-morawiecki-unia-europejska-rumunia-wlochy/> [dostęp: 17.10.2025].
- Wulkan D., *Președintele Nicușor Dan: Strategia națională de apărare a țării va conține două prevederi majore: războiul hibrid și corupția*, „Europa Liberă România”, 13 X 2025.

Piśmiennictwo naukowe

- Aparaschivei S., *Mikhail Moruzov – the spy and the man*, „Revista Română de Studii de Intelligence” 2013, nr 9.
- Arsumea C., *Strategia de reziliență a României pe plan economic în contextul conflictului ruso-ucrainean*, „Intellstud” 2025, nr 1.
- Barbu A., *Rețeaua de dezinformare „Sputnik” de pe platforma Twitter*, „Romanian Intelligence Studies Review” 2020, no. 23.
- Barna C., Nicula V., *Prioritizarea riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale a României. O perspectivă transversală 2013–2020*, „Romanian Intelligence Studies Review” 2020, no. 23.

- Bērziņš J., *Not 'Hybrid' but New Generation Warfare*, [w:] *Russia's Military Strategy and Doctrine*, red. G.E. Howard, M. Czekaj, The Jamestown Foundation, Washington 2019. <https://doi.org/10.1515/9781735275284-009>.
- Całus K., *Nowa strategia bezpieczeństwa Rumunii*, „Analizy OSW”, 15 VII 2020, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2020-07-15/nowa-strategia-bezpieczenstwa-rumunii> [dostęp: 17.10.2025].
- Całus K., *W cieniu historii. Stosunki rumuńsko-moldawskie*, OSW, Warszawa 2015.
- Całus K., Michalski A., Nowinowski J., Tarociński J., współpr. Gotkowska J., *Rumunia, Bułgaria i Turcja w regionie Morza Czarnego: więcej współpracy?*, „Komentarze OSW”, 26 VI 2025.
- Camburu A., *Understanding the Russian Informational Warfare*, „Intellstud” 2025, nr 1.
- Deletant D., *Ceaușescu and the Securitate. Coercion and dissent in Romania 1965–1989*, Routledge, London 2015. <https://doi.org/10.4324/9781315481579>.
- Dobre A., *Războiul cognitiv al Federației Ruse – Butoiul cu pulbere din inima Republicii Moldova*, „Intellstud” 2025, nr 1.
- Drăgan I.M., *The Transformational Evolution of the Romanian Intelligence Service (SRI) In the Light of the Security Sector Reform*, „Romanian Intelligence Studies Review” 2024, no. 32.
- Florian F., Oprea M., *Mostenitorii Securitatii – in primii ani de democratie*, „Sfera Politicii” 1997, nr V(52).
- Gallagher T., *Modern Romania: The End of Communism, the Failure of Democratic Reform, and the Theft of a Nation*, New York University Press, New York 2008.
- Grace C., Huang J., Keagle J. M., *A Call to Action: Responding to Russian Hybrid Warfare*, „Romanian Intelligence Studies Review” 2020, no. 23.
- Gruszcak A., *Hybrydowość współczesnych wojen – analiza krytyczna*, [w:] *Asymetria i hybrydowość – stare armie wobec nowych konfliktów*, red. W. Sokała, B. Zapła, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2011.
- Gruszcak A., *Studia wywiadowcze jako poddyscyplina nauk o bezpieczeństwie: kierunki rozwoju*, [w:] *Bezpieczeństwo. Dyscyplina nauki wobec funkcjonowania państwa*, red. R. Skarżyński, E. Kuźelewska, Agencja Wydawnicza Ekopress, Białystok 2018.
- Herman M., *Potęga wywiadu*, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 2002.
- Jakubczak W., *Działania hybrydowe elementem polityki Federacji Rosyjskiej – cyberataki, wojna informacyjna i nielegalna migracja*, [w:] *Wojna Federacji Rosyjskiej z Zachodem*, red. M. Banasik, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2022.
- Keplin J., *Działania hybrydowe jako niewidzialne zagrożenia*, [w:] *Wojna Federacji Rosyjskiej z Zachodem*, red. M. Banasik, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2022.
- Larecki J., *Wielki leksykon służb specjalnych świata*, Wydawnictwo „Książka i Wiedza”, Warszawa 2007.
- Mania A., *Analizy wywiadu – dyscyplina naukowa in statu nascendi*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2017, t. 14, nr 3.

- Meissner J., *Rosyjska koncepcja wojny nowej generacji w świetle pierwszych doświadczeń z wojny w Ukrainie*, „Roczniki Nauk Społecznych”, 2022, t. 14(50), nr 4. <https://doi.org/10.18290/rns22504.12>.
- Mickiewicz P., Kacprzycki D., *Od „konfliktu hybrydowego” do działań konwencjonalnych? Koncepcja oddziaływania militarnego Rosji, ze szczególnym uwzględnieniem zmian po 2018 roku*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2021, nr 25. <https://doi.org/10.4467/20801335PBW.21.019.14296>.
- Minkina M., *Sztuka wywiadu w państwie współczesnym*, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 2014.
- Nicolae A., *Activitatea de sabotaj a Federației Ruse: Un adevărat behemoth pentru viitoarea securitate europeană?*, „Intellstud” 2025, nr 1.
- Olstowski P., *Wokół roli Oddziału II Sztabu Generalnego WP w sowieckiej operacji dezinformacyjnej „Trust”. Refleksje na marginesie książki Marka Świerczka, „Europa Orientalis. Studia z dziejów Europy Wschodniej i państw bałtyckich” 2020, nr 11.*
- Pieńkowski J., *Rumunia wobec rosyjskiej inwazji na Ukrainę*, „Komentarz PISM”, 4 III 2022, nr 37, <https://www.pism.pl/publikacje/rumunia-wobec-rosyjskiej-inwazji-na-ukraine> [dostęp: 17.10.2025].
- Popescu A., Dobre T., *Defining Hybrid Warfare. The Russian Experience: An Analysis of Propaganda Mechanisms and Their Importance in Developing Foreign Policy*, „Romanian Intelligence Studies Review” 2020, no. 23.
- Rotari I., *The Most Persistent Narratives of the Kremlin's Propaganda Towards Romania in the First Year of the Russo-Ukrainian War*, „Res Historica” 2023, nr 56, <https://journals.umcs.pl/rh/article/view/15453/11173>, <https://doi.org/10.17951/rh.2023.56.1119-1143>.
- Sobják A., Szymański P., *Wybory i geopolityka: nowe uwarunkowania stosunków rumuńsko-rosyjskich*, „Biuletyn PISM”, 7 XI 2014, nr 117(1229).
- Stan B.E., Staiculescu A.R., Predoana M.R., *Strengthening the Security Culture in Romania*, „Romanian Intelligence Studies Review” 2023, no. 29.

Streszczenie: Celem artykułu jest krytyczna refleksja na temat współczesnej roli służb specjalnych Rumunii – jako ważnego państwa wschodniej flanki NATO i członka UE – w zakresie reagowania na wrogie działania rosyjskie o charakterze hybrydowym, zwłaszcza te podejmowane w czasie trwania wojny w Ukrainie. Uwzględniono miejsce takich działań w całościach polityki rosyjskiej oraz szczególne uwarunkowania występujące w przypadku Rumunii. Analizę oparto na wybranych kazusach, umożliwiających pokazanie najbardziej typowych lub szczególnie istotnych zdarzeń oraz mechanizmów.

Słowa kluczowe: Rumunia; Federacja Rosyjska; działania hybrydowe; wywiad i kontrwywiad

TYTUŁ

Abstract: The aim of the article is a critically reflection on the contemporary role of Romania's special services – as an important country on NATO's eastern flank and a member of the EU – in responding to hostile Russian hybrid actions, especially those undertaken during the war in Ukraine. The place of such actions in the overall Russian policy and the special conditions present in the case of Romania were taken into account. The analysis is based on selected cases, allowing to show the most typical or particularly important events and mechanisms.

Keywords: Romania; Russian Federation; hybrid activities; intelligence and counterintelligence